WASHINGTON

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 33. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК 19-го ЛЮТОГО 1957. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 19, 1957. No. 33. VOL. LXIV.

ПОРТОВІ ВАНТАЖНИКИ ПОГОДИЛИСЯ СКІНЧИТИ СТРАЙК

Ню Йорк. — В неділю 17 лютого, на п'ятому дні страйку портових вантажників, прийшло до порозуміння між представниками Міжнародної Асоціяції Партових Вантажників (ІЛА) і Нюйоркською Асоціяцією Власників Кораблів, яка репрезентує 170 корабельних ліній і контрактових транспортово - вантажних підприємців. Провід Асоціяції Портових Вантажників погодився прийняти запропонований власниками кораблів новий трирічний контракт, який передбачає підвишку заробітної платні на 32 центи на годину до трьох років і низку інших, зокрема забезпеченевих удогіднень. Контракт має бути прийнятий загалом портових вантажників, які голосуванням мають дати свою згоду на його підписання. Тому теж страйк портових вантажників буде закінчений фактично аж після висловлення робітниками згоди на підписання контракту. Переговори в справі підписання нового котракту велися на протязі останніх семи місяців і були перервані в листопаді минулого року внаслідок страйку портових вантажників, що тривав дев'ять днів і що його припинено на протяг 80 днів судовою забороною. Новий контракт передбачає не тільки підвишку заробітної платні в сумі 32 центів на годину, але теж покращання умов в справі вакацій, святкових днів, допомог на випадок безробіття, нездатности до праці тощо. Як заявив представник корабельних компаній, підписання нового контракту коштуватиме асоціяцію власників кораблів і транспортово - вантажних підприємців понад 65 мільйонів долярів на протязі найближчих трьох років. Сама підвишка платень коштуватиме яких 39 мільйонів долярів. До своєї теперішньої платні, яка виносить пересічно 2.48 на годину портові вантажники одержать 18 центів підвишки в першому році і по 7 центів підвишки в другому і третьому році. — Страйк нюйоркських буксирників триває вже майже три тижні і покищо немає ніяких виглядів на його закінчення. Буксирники домагаються підвишки у висоті 15 центів на годину і їм працедавці оферують тільки 12 центів, і то 7 центів у першому році і 5 центів у другому році тривання контракту.

Труман не поїде до Греції і Туреччини на 10-річчя своєї доктрини

Вашингтон. — Колишній президент Гаррі С. Труман заявив, що, на жаль не зможе скористати з запрошень грецького й турецького урядів та поїхати в березні цього року до тих країн, щоб взяти участь в відзначенні 10-річчя доктрини Трумана. В березні цього року мине 10 років, як тодішній президент започаткував допомогу Греції й Туреччині, які то країни тоді мусіли поборювати агресію комуністів. Державний секретар Джан Фостер Доллес передав запрошення грецького й турецького урядів колишньому президентові Труманові на Фльориду, де він тепер відпочиває. Доллес заявив, що і президент Айзенгавер і він, це значить Доллес, були б вдоволені, якщо б Труман міг відбути поїздку до Греції і Туреччини. Труман спершу був відповів, що мусить надуматися, чи зможе виїхати в березні до Греції і Туреччини, бо вже має багато зобов'язань на той час, а пізніше заявив, що вже давніше пороблені зобов'язання, не дозволять йому виїхати в березні із ЗДА. — Промовляючи на прийнятті жидівської допомогової організації в Маямі Біч на Флориді, Труман гостро виступив проти доктрини Айзенгавера на Середньому Сході, називаючи пропозицію президента Айзенгавера „запізньою і замалою". Труман сказав, що республіканський уряд тримається спідниці Об'єднаних Націй в своїй політиці на Середньому Сході і боїться зробити якесь своє самостійне рішення. Давніше колишній президент своїм свідченням в Сенаті і окремою статтею — підтримував середньо-східню політику уряду Айзенгавера.

16 шпигунських сіток діяли в ЗДА, — заявив Орлов

Вашингтон. — Колишній член совєтської секретної поліції, Александер Орлов, який ще в 1938 році втік на Захід, зізнавав в Сенатській Підкомісії Внутрішньої Безпеки і заявив, що, згідно з його давнішими відомостями, в цій країні діяло 16 совєтських шпигунських сіток, над якими мав нагляд один директор і шість асистентів. Виконний голова сенатської підкомісії сенатор Джан Л. МекКлеллен питався Орлова, чи він не знає якогось комуніста між визначними теперішніми американськими урядовцями, або чи не знає комуніста, який вів би шпигунську діяльність для СССР. Та Орлов сказав, що не може дати позитивної відповіді на ці запити.

В АМЕРИЦІ

● **Населення містечка Елмдейл,** Кензо, схвильоване тим, що протягом 9 місяців пастором місцевої Християнської Церкви вбув 44-річний Калвін Лескі, заарештований поліцією, бо виявилося, що в дійсності є він Діном Вартоном, який втік із в'язниці ще в 1945 році. Крім того, довгий час розшукували його як дезертира.

● **У Норт Гейвені, Мейн,** заарештовано за фальшування документів управителя школи, Фердінанда Валдо Демара з Лоренсу, Массачусетс. Під час війни в Кореї, він працював як лікар на канадійському кораблі, хоч не має медичної освіти. Називав також себе теологом і доктором філософії. Учні його дуже любили.

● **Подавши вістку** про те, що президент Айзенгавер грав в ґольфа з Джорджом Алленом, в Томассіллі, Джорджія, часописи з цієї нагоди пригадують, що Аллен — це, мабуть, єдиний чоловік, що одночасно є приятелем колишнього президента Геррі С. Трумана і президента Айзенгавера. Під час виборів Аллен голосував за республіканський список, і тоді Труман сказав йому: „Гаразд, і я також голосував одного разу за республіканця, бо це був мій приятель, з яким ми служили в одній батерії".

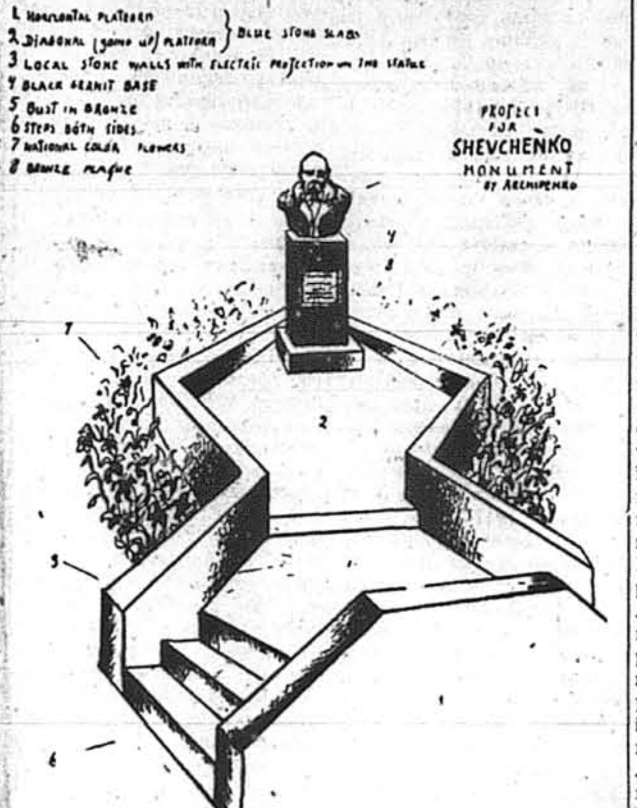
● **У Пентаґоні** рішили були усунути, як учасників церемоніяльних похоронів, 16 сивих і 1 го білого коня, що під час цих урочистостей везуть скрині з набоями на Крайовий Цвинтар в Арлінґтоні. Але на загальне домагання тих коней мусіли залишити, і вони й надалі парадуватимуть замість пропонованих моторів.

● **Американські жінки** масово висилають листи до своїх конґресменів і сенаторів, вимагаючи зменшення федерального бюджету, який запроєктував Айзенгавер (71,800,000,000 долярів). „Айзенгавер закликає до ощадности — пише одна жінка, — але нехай він перший започаткує ощадність в своєму бюджеті".

● **Колишній редактор** комуністичного щоденника „Дейлі Воркер" Луї Буденс захворів на серце і вже кілька днів лежить у шпиталі в Ню Порті, Ровд Айленд. Буденц покинув комуністів і є професором католицького університету, де поборює комунізм.

16-го ЧЕРВНЯ ВІДБУДЕТЬСЯ ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКА ТА ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ЗДВИГ НА „СОЮЗІВЦІ"

Ню Йорк. — На спеціяльних організаційних нарадах представників Відділів Українського Народного Союзу, що відбулися тут минулої п'ятниці 15-го лютого, поінформовано учасників нарад, що в неділю, 16-го червня ц. р., відбудеться на „Союзівці", вакаційно-відпочинковій оселі УНСоюзу у Кетскильських горах біля містечка Кергонксон в стейті Ню Йорк, врочисте відкриття пам'ятника пророкові України, Тарасові Шевченкові, получене з багатолюдним Шевченківським Здвигом та величавим Шевченківським концертом. Імпрезу влаштовує Культурна Комісія Головного Уряду УНС при співпраці Відділів УНС метрополітальної округи Ню Йорку і Ню Джерзі та загалу союзового членства. Секретар Культурної Комісії, ред. А. Драган, реферуючи справу повідомив, що погруддя Тараса Шевченка, яке стоятиме на ґранітовому п'єдесталі, вже готове, як теж переведено вже вступні праці на „Союзівці". Весь пам'ятник запроєктував і виконує світової слави український різьбар Олександер Архипенко. На п'єдесталі, на якому стоятиме бюст поета, буде напис цитати Шевшенка: „І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь", що була вписана як мотто в заголовку першого числа „Свободи" перед 64 роками та яка насправді стала долею американських українців. Пам'ятник буде приміщений на горбку на одному з найкращих і найвидніших місць „Союзівки" та становитиме не тільки твір великої мистецької і культурної, але й ідейної вартости. Програма здвигу складатиметься з трьох частин: 1) відкриття і 2) посвячення пам'ятника та 3) Шевченківського концерту, в якому візьмуть участь найкращі групові і сольові артистичні вили. З нагоди цієї буде видана люксусова пам'ятково-програмова книжка, як теж вибиті відповідні відзнаки. З уваги на характер і значення та вартість цієї імпрези, її організатори сподіються, що вона буде одною з найбільших і найвеличавіших не тільки в році, але і в історії Американської України.

Приготований п. Ол. Архипенком проєкт пам'ятника Т. Шевченкові на „Союзівці", який саме тепер реалізується та який буде врочисто відкритий 16-го червня ц. р.

ВІДДІЛИ УНС МЕТРОПОЛІЇ СПІЛЬНО ПЛЯНУЮТЬ УЧАСТЬ В ОРГАНІЗАЦІЙНІЙ КАМПАНІЇ

Ню Йорк. — Відділи Українського Народного Союзу метрополітальної округи Ню Йорку і Ню Джерзі відбули минулої п'ятниці, 15-го лютого ввечорі, спільні наради своїх представників, обмірковуючи способи і засоби та найкращі можливості своєї найуспішнішої участи в теперішній передконвенційній кампанії. Нарадами, що відбулись у приміщенні УНДому, проводив голова місцевої Окружної Ради Відділів УНС та заст. гол. предс., адв. М. Пізнак. Теперішній організаційний стан Відділів метрополії з'ясував коротко гол. предс. Д. Галичин, м. ін. стверджуючи, що кінцевий організаційний балянс Відділів метрополії в часі від січня 1954 до січня 1957 р. виносив втрату 358 членів, на що склались, не зважаючи на приєднання поважної кількости нових членів, головно суспенди, виплачені грамоти і т. п. В новій кампанії для 70 Відділів метрополії призначено загальну квоту 732 нових членів і приявні на нарадах представники Відділів однодушно схвалили цю квоту не тільки виконати, але і поважно перевиконати. В тій цілі обмірковано цілий ряд нових організаційних заходів, при чому теж передбачено спеціяльні курси для секретарів та інших урядовців Відділів, як і для членів, готових взяти в тій передконвенційній організаційній кампанії активну участь, з користю для своєї організації і для себе самих. Справу цих курсів реферував організаційний референт при Головному Уряді УНС, головний радний д-р Ярослав Падох. Вияснення до організаційної кампанії давали ще головний секретар Григорій Герман та головний касир Роман Слободян, а на нарадах були приявні та забирали слово гол. контролер Петро Кучма та головна радна Марія Демидчук. В нарадах взяли участь представники Відділів: 5, 6, 8, 25, 42, 69, 70, 97, 158, 170, 194, 204, 219, 270, 287, 315, 325, 361, 435, 455, 485, разом — 70 осіб.

У 3-ТЮ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ СЛ. П. Д-РА Л. МИШУГИ

Джерзі СиСті. — У третю річницю смерти сл. п. головного редактора „Свободи" та видатного американсько-українського діяча д-ра Луки Мишуги, що помер 8-го лютого 1955-го року, буде відправлена у вівторок, 19-го лютого, о год. 8:30 рано, заупокійна Служба Божа в місцевій українській католицькій церкві св. апп. Петра і Павла.

Багатий в імпрези кінець тижня в Ню Йорку

Ню Йорк. — Минулий кінець тижня, субота і неділя 16 і 17-го лютого, був заповнений в цій метрополії рядом вдалих імпрез, між якими треба відмітити концерт духовних творів і колядок хору катедральної Свято-Троїцької Церкви під диригентурою проф. Івана Трухлого в суботу, Свято Крут, що його влаштували спільно організації молоді „Зарево", Ліга Української Католицької Молоді, Відділ МУН, Філія ОДУМ, Пластова Станиця, Осередок СУМА, Т-во Української Православної Молоді, ТУСМ і Українська Студентська Громада в неділю. Обидві імпрези відбулись в залі Джуніор Гай Скул. В неділю відбувся теж виступ видатного американсько - українського челіста Григорія Бемка в Тавн Гол. На цих та інших імпрезах публіка в поважній частині заповнила імпрезові залі.

Я. Гайвас про ЗУАДК в Европі

Филаделфія. — Злучений Український Американський Допомоговий Комітет є одною з найбільш респектованих і авторитетних американських запомогових аґенцій в міжнародних колах на европейському терені та має величезні можливості виконувати свою харитативну місію і прислужитись загальній українській справі, хоч цьому не дуже сприяє цілий ряд переважно внутрішньо-українських труднощів і суперечностей на тому терені. До таких висновків і переконань прийшов п. Ярослав Гайвас, який впродовж останнього пів року виконував спеціяльні доручення ЗУАДКомітету в Европі і минулої суботи 16-го лютого звітував президентові цього Комітету, д-рові В. Галанові. П. Я. Гайвас в половині минулого тижня вернувся назад до ЗДА та складе загальний звіт із своєї праці для ЗУАДКомітету в Европі на найближчих Зборах Дирекційної Ради, що відбудуться з кінцем наступного місяця.

● **Колумбійський університет** в Ню Йорку має 1464 студенти з 68 держав. З того числа 82 студенти з Канади, 70 з Японії, 67 з Китаю, 60 з Ізраїлю, 54 з Англії, 37 з Філіппін. Решта з інших держав.

Польща вислала делеґацію для переговорів із ЗДА про допомогу

Варшава. — Комуно-польський уряд призначив окрему делеґацію, яка у вівторок 19 ц. м. мала відлетіти до Вашинґтону, щоб просити американський уряд дати Польщі фінансову допомогу. На чолі тієї делеґації стоїть Генрик Котліцький із міністерства фінансів, а у склад делеґації входять делеґат польського державного банку та фахівці хліборобських і торговельних справ. Польська комуністична партія і уряд Циранкевіча-Ґомулки рішилися просити ЗДА допомоги для рятування польської народної господарки — без уваги на строгу опозицію збоку Москви і інших сателітних країн щодо тісніших економічних безпосередніх взаємин між Польщею і ЗДА. Ще в минулому тижні комуно-німецький часопис „Нойєс Дойчлянд" оприлюднив здогадного листа Нелсона А. Рокфеллера до Президента з січня 1956 року з рекомендацією продовжувати економічну допомогу для потребуючих країн „з малими політичними передумовами або без ніяких передумов", з вірою, що така допомога все одно промощує шлях політичним і, згодом, військовим впливам у даній країні. З другого боку, в ЗДА є теж опозиція проти уділення економічної допомоги Польщі. Сен. Вільям Новлен, у промові в Шикаґо в минулу неділю, висловився рішуче проти скріплювання американськими грішми економіки будь-якої комуністичної країни, а самого Ґомулку назвав „негідним довір'я".

Етіопія скаржиться на підривну роботу Єгипту

Аддіс Абеба. — Абісинський імператор Гайле Селяссі одверто закинув Єгиптові, що той намагається викликати неспокій в Етіопії, нацьковуючи мусульманську меншину громадян проти християнської (коптійської) більшости та ведучи постійно ворожу радіо-пропаґанду. Гайле Селяссі, прийнявши спеціяльного кореспондента „Ню Йорк Таймсу" у приявності американського амбасадора о. д-ра Джозефа Сіммонсона, який весь час розмови мовчав, висловив радість з приводу проголошення „доктрини Айзенгавера" та заявив готовість активно співпрацювати з новою американською політикою на Близькому і Середньому Сході. Водночас він висловив бажання дістати від ЗДА збільшену допомогу на розбудову армії. В мин. році Етіопія видалила єгипетського військового аташе, який пробував вербувати етіопських мусульман до єгипетської армії. За останніх 5 років ЗДА дали Етіопії 14 мільйонів долярів допомоги на військові цілі і 24 мільйонів дол. на економічне піднесення краю.

Королева Єлисавета на відвідинах у Португалії

Лісбона. — Королева Єлисавета прилетіла в суботу вполудне на військове летовище до столиці Португалії Лісбони, де докладно в той сам час приїхав автом із порту Сетубаль, де стоїть заякорена королівська яхта „Британія", чоловік королеви, князь Филип з Единбурґу. — Цей останній відбув яхтою „Британія" 4-місячну подорож, переїхавши 36,000 миль. Королева полетіла йому назустріч. На лондонському летовищі пращали її прем'єр Мекміллен і інші міністри. — Князь Пилип підійшов до приватного літака королеви, де королівська пара привіталась і потім разом зійшла з літака. Разом з королевою прилетів м. ін. міністер закордонних справ Селван Ллойд. Свою офіційну візиту в Португалії королева Єлисавета розпочала щойно від понеділка 18-го лютого, а суботу й неділю перевела „інкоґніто" і приватно, на яхті „Британія" — у повному відірванні від усяких державних і політичних та репрезентаційних справ. Тому на летовищі в Лісбоні привітав її тільки міністер закордонних справ Португалії після чого королева і її чоловік від'їхали автом, що його прислав президент Португалії, безпосередньо до порту Сетубаль. Вони поїхали до Лісбони з офіційними відвідинами в понеділок.

● **Команда Армії,** повідомила, що рекрутам і резервістам нижчим від 18.5 року, які служать в Крайовій Ґвардії, заборонено купувати алькогольні напої в військових кантинах. Громадянство домагається, щоб також і воякам в тому самому віці заборонили купувати алькогольні напої в тих крамницях.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДМОВЛЯЄ ІЗРАЇЛЕВІ ДОДАТКОВИХ ҐАРАНТІЙ

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер проголосив в минулу неділю, 18 ц. м. заяву у зв'язку з меморандом до Ізраїлю, яке з'ясовує остаточне становище З'єдинених Держав до проблеми евакування ізраїльським військом т. зв. смуги Ґази і побережжя затоки Акаби. Державний секретар Доллес запропонував був в понеділок мин. тижня, 11 ц. м., у розмові з ізраїльським амбасадором у Вашинґтоні Абба Ебаном, щоб Ізраїль негайно відтягнув свої війська з обох тих єгипетських обширів, а ЗДА підтримають становище Ізраїлю, що Ізраїль має повне право користуватись водами затоки Акаби, як міжнародним водним шляхом до Червоного моря, та що ЗДА наполягатиме на розташування „міжнародної поліції" в смузі Ґази і вживатиме заходів на терені Об'єднаних Націй для полагоди затяжного ізраїльсько - єгипетського конфлікту. Однак Ізраїль, „прийнявши з задоволенням до відома позитивний підхід З'єдинених Держав до проблеми свобідної плавби в затоці Акаби і протоці Тірану", — відмовився евакувати згадані терени без попередніх виразних ґарантій, що смуга Ґази не буде знову використовувана Єгиптом, як випадна база терористичних загонів проти Ізраїлю, та що єгипетські батерії не будуть обстрілювати ізраїльських кораблів у затоці Акаби. Після одержання ізраїльської відмови, державний секретар Доллес і американський амбасадор в Об'єднаних Націях Генрі Кебот Ладж полетіли до Томасвілл у Джорджії, де тимчасово перебуває президент Айзенгавер і перевели там останню суботу і неділю. У висліді цих нарад саме й появилась заява Президента та виготовлено меморандум до Ізраїлю. В обох цих документах пригадується Ізраїлеві, що Англія і Франція, на заклик Об'єднаних Націй відкликали свої війська з окупованих ними теренів в Єгипті без ніяких попередніх передумов, з вірою, що після того буде мирним способом поладнаний конфлікт з Єгиптом. Ізраїль зробив це тільки частинно. Президент і американський меморандум вимагають відкликання ізраїльських військ за чартером ОН, який забороняє вживати збройної сили та погроз вжиття її для полагоди міжнародних спорів, і за виразними резолюціями величезної більшости членів Об'єднаних Націй. В цих останніх американських документах знову стверджується слушність ізраїльських вимог і ізраїльского остраху, щоб не повторились невідрадні умовини, які й довели до того збройного конфлікту, але водночас ЗДА виключають змогу переговорів із Єгиптом та будь-яких твердих ґарантій для Ізраїлю, поки цей останній не забере своїх військ з єгипетської території. Президент особливо підкреслює, що Єгипет був уповноважений в договорі про перемир'я окупувати смугу Ґази і що та постанова зберігає надалі свою важність. Однак Президент ще раз потверджує обітниці, що їх дав державний секретар Доллес Ізраїлеві. Тому Президент і меморандум державного департаменту ще раз апелюють до Ізраїлю зревідувати своє непримирливе становище і відкликати війська з єгипетських теренів.

Прихід Ґромика на місце Шепілова не змінить політики СССР

Москва. — У п'ятницю 15 ц. м. проголошено, що Димитрій Т. Шепілов перестав бути міністром закордонних справ СССР і що на його місце призначено Андрея А. Ґромика. Ніяких причин тієї зміни не подано, але ніхто в СССР ані поза ним не сумнівається, що позбавлення становища міністра закордонних справ Шепілова ледве після 8½ місяців його урядування, це наслідок дальшої закулісової боротьби за владу між „колективними диктаторами". Шепілов, який був головним редактором „Правди" і одним із членів секретаріяту ЦК партії, вертається на це останнє становище. Він залишається також членом-кандидатом партійної Президії і в цьому характері він займає в партійній ієрархії вище місце, ані ж Ґромико. Цей останній — професійний дипломат, має тепер всього 47 років, був амбасадором у Вашинґтоні, потім Лондоні й заступником міністра закордонних справ. Цю зміну оприлюднено після тайного засідання Центрального Комітету компартії СССР, яке відбулось в минулі середу й четвер. Водночас із повідомленням про цю зміну, повідомлено про рішення ЦК перевести децентралізацію економічної системи в СССР.

Коментатори відсунення Шепілова і заступлення його Ґромиком назагал заступають думку, що це вказівка на поворот до більш непорушної і „твердої" закордонно-політичної тактики Москви, бо Ґромико був завжди протеґованим Молотова і відомий в колах Об'єднаних Націй, як той, що зголосив був найбільше число „вето". Однак водночас звертають увагу, що хоч відсунення Шепілова, кандидата Хрущова, і підвищення Ґромика є може дійсно перемогою Молотова в його розгрі з Хрущовим, проте на закордонній політиці це відіб'ється мало, бо якраз Шепілов був тим, який підготовив і перевів воєнні достави для Єгипту та який на Лондонській конференції про Суез і на цій Ґенеральній Асамблеї ОН займав був таке саме неприступне і непримирливе становище, що й Молотов, Вишинський чи Ґромико.

У СВІТІ

● **Плітки про суперечку** між королевою Єлисаветою II і її чоловіком Филипом вийшли з-посеред т. зв. пенсіоністів, колишніх королівських слуг і службовиків, які за традицією, мешкають при дворі. Таких пенсіоністів, в значній частині ще працездатних, є так багато, що князь Филип вимагав перевести серед них обслідування. З цієї причини нижчі урядовці королівського двору та „касти" пенсіоністів його не люблять.

● **У Токіо** до цього часу не ремонтували палац мікада, пошкодженого американськими бомбами за останньої війни. Мікадо Гіроґіто спротивився будуванню нового палацу. Тепер приступили до його ремонту й поширення у зв'язку з щораз більшим числом високих закордонних гостей, яких японський монарх мусить приймати.

● **В Англії,** у м. Ковентрі, вибухла велика пожежа у фабриці особових автомобілів „Яґуар", продукованих переважно на експорт закордон. Вартість тижневої продукції цієї фабрики обраховують на $3,000,000. Появились світлини, на яких видно тисячі нових авт, знищених пожежею.

● **Між мадярськими втікачами в Австрії** появилось багато фальшивих долярів. Австрійські власті ведуть слідство, в кого саме втікачі „міняли" мадярські гроші на доляри, падаючи жертвою обману.

● **Індонезія** дістане в найближчих тижнях від Совєтів 500 військових „джіпів" за рахунок кредиту в сумі 6 мільйонів дол., що його Москва признала Індонезії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕПОПРАВНІ ІМПЕРІЯЛІСТИ

Останнім часом, у зв'язку з „відлигою" в Польщі і з приходом до влади націонал-комуніста Гомулки, серед поляків починають ширитися не тільки нічим реальним невиправдані надії на можливість основної зміни положення Польщі в рямцях московської імперії, але й дедалі частішими стають голоси за... „ревіндикацію" Львова і Вильна, значить — за поновне загарбання і приєднання до Польщі українських, білоруських і литовських земель.

З таким домаганням виступили недавно молоді польські комуністи у варшавському журналі „Контрасти", закликаючи Совєтський Союз зрезигнувати з Вильна та Львова і піддаючи думку безпосередніх переговорів у цій справі з найближчими сусідами Польщі, тобто з українцями і литовцями.

Не зрезигнували з таких тенденцій і представники польської еміграції, зокрема провідники американської Польонії, що як громадяни чи резиденти ЗДА повинні були б мати трохи більше почуття політичного реалізму, як мають їх відконсервовані польські шовіністи з „Контрастів". Американська польська еміграція іде в своїх апетитах багато далі від своїх земляків у Польщі, заявляючи з характеристичною бундючністю і затятістю, що вони не зрезигнують не тільки з жадного клаптика західніх „зєм одзисканих", але не думають резигнувати навіть із „зєм нєодзисканих", тобто з українських, білоруських і литовських земель, що були загарбані та належали Польщі до вересня 1939 року.

В днях 1 і 2 лютого ц. р. відбулися у Вашингтоні наради екзекутиви і ради директорів Конґресу Польонії у ЗДА. На цих нарада основно і широко обговорено справи, зв'язані з нинішньою ситуацією у Польщі, і становище, що його мають зайняти до цих справ американські поляки. У висліді нарад опубліковано пресовий комунікат (надрукований м. ін. в часописі „Нови Свят" з 14 лютого ц. р.), в якому стверджується, що „зємє одзискане", значить землі, відібрані від Німеччини, є „сьогодні для Польщі найважливішою позицією з господарського і державного погляду". Далі, у зв'язку з подіями у Вроцлаві і Щеціні, з'ясовується в комунікаті і становище Конґресу Польонії до „зєм нєодзисканих". „Напевно відізвалися й забилися жвавіше серця поляків у Вильні й у Львові" — сказано в цьому комунікаті. — „Напевно і вони тепер там запрагнули сильніше визволення, принаймні в тій скромній мірі, що його здобула решта Польщі". Польський нарід — мовляв — з усією певністю „договориться" з своїми українськими, білоруськими і литовськими сусідами. Коли Польща здобуде вповні свою свободу і незалежність, вона буде говорити з своїми сусідами в справі розв'язки спільних проблем. Але вже сьогодні „справа земель ще не відзисканих, стоїть на тій самій площині, що й справа земель відзисканих. Польща в своїх домаганнях і вимогах, хоч і кладе натиск, з огляду на актуальність справи, на „зємє одзискане", але „ні трохи не забуває про східні окраїни (в оригіналі „креси всходнє"), про „половину загарбаної Польщі і про країни сумежні з Польщею". Мовляв, „не забуває про них і не зрікається їх". Навпаки, край (зн. Польща) „чує польський голос зі Сходу, який кличе за свободою, за участю у „відлизі". Кінчається комунікат ще раз ствердженням, що „Американська Польонія і Конґрес Польонії пам'ятають про ще не відзискані землі", і що у своїй „діяльності, в своїх надіях і змаганнях поляки в Америці пам'ятають і залишаються в сердечному духовому зв'язку з тими, хто живе на „зємях нєодзисканих", поділяючи їхні надії, що незабаром і вони будуть „одзискане'".

Як можна бачити з цього комунікату, імперіялізм американської Польонії куди більший і ненаситніший, як імперіялізм поляків у самій Польщі. Не резиґнуючи з одержаних від Німеччини земель (т. зв. зєм одзисканих), американські поляки посягають не тільки на західньо-українські, білоруські та литовські землі, але навіть і на „країни сумежні з Польщею".

Наш УККомітет добре зробив, проголосивши недавно заяву в справі українсько-польського кордону, перестерігаючи нею *проти наявних небезпек польської імперіялістичної* диверсії у теперішньому і майбутньому затяжному змаганні за здобуття волі для тих, що поневолені, та для збереження волі для тих, що вільні. Один з прикладів такої диверсії дала тепер знову американська Польонія. І це треба нам завжди мати на увазі в кожній українській акції. Поляки своїм ножем у спину українській боротьбі проти московського імперіялізму у 1919-20 рр. спричинились до того катастрофального розвитку світової історії, що заіснував після упадку Української Держави. Той самий ніж тримають вони напоготові і сьогодні, дармащо самі ним зарізались. Пам'ятаймо про Андрусів, пам'ятаймо про Ригу, як пам'ятаємо Переяслав!

ІЗРАЇЛЬ ПРОТИ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Спротив однієї з найменших держав у світі — республіки Ізраїлю — двом виразним резолюціям Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй щодо очищення решти єгипетської території, зайнятої під час листопадового наскоку на Синайський півострів, надзвичайно характеристичний для теперішніх відносин у 80-членній організації держав світу і для всієї сучасної міжнародної ситуації. Ізраїль має територію 8,048 кв. миль, себто таку, як один із менших стейтів ЗДА, Ню Джерзі чи Массачусетс, або як половина території кол. Східньої Галичини, — із населенням несповна 2 мільйони осіб. З прийняттям 18-го грудня минулого року 80-го з черги члена, Японії, в склад Об'єднаних Націй входять повністю три частини світу, Европа (з єдиним винятком маленької Швайцарії), Америка й Австралія та більшість країн Азії та Африки, з населенням понад півтора більйона осіб та збройними силами, яких досі ще ніколи не бувало в історії людства. Ізраїль був покликаний до життя постановою Об'єднаних Націй з 29 листопада 1947 року, отже несповна десять років тому, а офіційно проголошено республіку Ізраїлю ще пізніше — 14 травня 1948 року. Значну частину цієї країни все ще становлять піски, і держава економічно не є самовистачальною. А все ж цей маленький край протягом трьох місяців спротивлюється волі світової організації.

Конфлікт цей тісно пов'язаний з війною, якою Ізраїль відразу по своєму проголошенні мусів виборювати собі фактичне існування. Ту війну Ізраїль виграв у 1948/49 роках проти куди численніших сил ворожого арабського фронту, до якого належали Єгипет, Сирія, Савді Арабія, Йорданія, Ливан і Ірак. Величезна енергія і роботящість, що їх проявили жиди в будуванні своєї держави та в рішенні за всяку ціну зберегти її й оборонити не на словах, а в ділах, з одного боку приєднали Ізраїлеві гарячих прихильників і приятелів у міжнародному світі (в першу чергу Францію), а з другого боку створили з Ізраїлю дійсно „твердий горіх", що його не всилі розкусити арабські сусіди. Проте, ці останні так само послідовні й тверді у своїй неґації ізраїльських державницьких амбіцій. Від 2 листопада 1917 року, коли то під час першої світової війни англійський міністер закордонних справ Балфур проголосив підтримку збоку Англії для „національного осідку" розпорошених у світі жидів, що ним мала стати Палестина, і ще раніше, від самих початків ціоністичного руху на переломі минулого і цього сторіч, весь арабський світ був проти відновлення жидівської держави. Палестина була і є в очах арабів — арабською країною, що її загарбали жиди, користаючись сторонньою допомогою, і спричинили втечу кругло 900.000 арабів, які й досі животіють головно в Єгипті та Йорданії завдяки постійній допомозі Об'єднаних Націй, але становлять одно з найскладніших питань всієї ізраїльсько-арабської проблеми.

Нескoнсолідовані, нездисципліновані й погано озброєні араби програли війну 1948 року і так само Єгипет програв під час 5-денної переможної кампанії Ізраїлю від 29 жовтня до 2 листопада 1956 р. Проте, арабський світ погодився тоді, внаслідок своєї прогри, тільки на перемир'я, і так само тепер Єгипет не признає, що Ізраїль виграв війну і, за відвічним правом переможця, хоче зберегти деякі здобуті користі. Навпаки, Єгипет і всі азійсько-африканські країни, які підтримують його, стоять на становищі, що: 1) Ізраїль перевів неспровоковану воєнну агресію, що 2) Об'єднані Нації наказали Ізраїлеві (як і Англії та Франції) забратися геть з завойованих силою єгипетських теренів і що 3) напасник не має права на будь-які політичні користі у висліді свого нападу. Тим часом Ізраїль твердить, що його збройний виступ проти Єгипту був тільки наслідком безперервного ланцюга єгипетських провокацій, що він, Ізраїль, не міг байдуже придивлятися, як Єгипет розбудовує свою збройну силу совєтськими транспортами зброї, танків, літаків та воєнними кораблями в той самий час, як єгипетський президент голосно і публічно нахваляється, що ціллю єгипетської політики є знищення Ізраїлю. Отож Ізраїль, повторюючи раз-у-раз, що він готов *кожної хвилини* сісти за конференційний стіл з Єгиптом і іншими арабськими сусідами, щоб підписати з ними мировий договір, зустрічаючись з постійною відмовою, не хоче впустити єгиптян до тих двох обширів, з яких вони найбільше дошкуляли Ізраїлеві: у так званій смузі Гази вишколювано випадні з'єднання проти ізраїльських терористів, а з побережжя над затокою Акаби обстрілювано ізральські кораблі, щоб не допустити їх до Червоного моря чи ізраїльського порту Елат.

З'єдинені Держави могли б присилувати Ізраїль до послуху Об'єднаним Націям, бо Ізраїль економічно залежний від Америки і тутешніх своїх земляків. Якщо ЗДА захотіли б перевести такий економічний натиск, то Об'єднані Нації негайно прийняли б резолюцію про „господарські санкції" проти Ізраїлю „за непослух". Але Америка хоче довести до компромісу і шукає всяких компромісових формул — спершу у відношенні до актуальної ситуації в обширах Гази й затоки Акаби, а згодом щодо цілого ізраїльсько-арабського конфлікту. Тим часом Єгипет, маючи за собою підтримку від Совєтів, відмовляється від усякого компромісу. Виступати ж гостро проти Єгипту та організувати проти нього міжнародний політичний і господарський бойкот — це значило б зробити з Єгипту вже 100-відсоткового совєтського сателіта і втратити ще деяких своїх приятелів на Сході, наприклад, протисовєтські, але й протиізраїльські країни Савді Арабію, Ливан і Ірак. А приглядатися пасивно дальшому розвиткові ситуації на Середньому Сході — це значить у практиці погодитись на нову ізраїльсько-арабську війну, яка невідхильно мусить вибухнути, чи то як превенційна війна збоку Ізраїлю, чи то як „останній рішучий бій", проголошений Єгиптом, коли він почуватиметься вже на силах. Така ж війна, при теперішньому перехрещуванні великодержавницьких інтересів на середньо-східньому нафтовому терені і при щораз більшому впливі Совєтів на тому терені, загрожує розгорітись у третю світову пожежу.

Ось чому в такій складній ситуації маленький Ізраїль може дозволити собі бути в опозиції до Об'єднаних Націй.

ГЕН. ШПАЙДЕЛЬ У ФОНТЕНЕБЛЬО

Вже більше як місяць у французькій пресі, на різних зборах і в приватних розмовах відбувається дискусія на тему: чи може Франція погодитись, не наражаючи своєї чести, на те, щоб у Фонтенеблього, в славному палаці королів, кватирі Наполеона, засідав німецький генерал Шпайдель, як командувач суходільних збройних сил центрально-европейського сектора Атлантійського Союзу?

Дискусія на цю тему може когось здивувати в Америці, але мало кого дивує в Европі і зовсім нікого у Франції. У Франції бо існує справді органічна аверзія до німців. Ніхто не забув тут упокорення Седану, Франція ще й досі відчуває рани, завдані їй німцями над Марною, під Верденом і на Сході, ще й досі палає їй лице соромом і обуренням на згадку про стукіт підкованих чобіт, що маршували Елісейськими Полями, що ставали на варту над могилою Незнаного Вояка під Тріюмфальним Луком у Парижі, що динамітом зривали пам'яткові плити в Комп'єні, плити, які свідчили про перемогу 1918 року.

Кожен француз підсвідомо відчуває німецьку загрозу. *Це ж так недалеко*, ось там за Райном дисципліновано, по-муравлиному працюють 80 мільйонів німців. Учора переможені й положені на лопатки, сьогодні вони конкурують з Францією та її союзниками на всіх світових ринках, сьогодні вони конкуренти в справі американських позик і допомоги, сьогодні вони приїздять як заможні туристи до Парижу й заливають музеї, нехтуючи ресторанами й кабаретами, звертаючи увагу не на розваги, а тільки на навчання, щоб завтра знову в якомусь місці витискати Францію.

Німецькі машини починають заливати французькі підприємства, не зважаючи на всі митні та девізові бар'єри. Машини... За час війни німці робили собі з допомогою грабунку все новіші й досконаліші машини, а французькі в той час ржавіли або зуживались, працюючи на окупанта. Після війни вони знову поставили собі нові й роблять найновіші. Східня Німеччина ніби хоче визволитись, але хто знає, чи не є ця окупація москалями Східньої Німеччини закладанням підвалин під нову політику нового Бісмарка, який в союзі з Москвою знову кинеться на Захід?

Трагічно в цьому почутті загрози роздирається французька думка. Чи рахувати на те, що Аденауер остаточно заякорить Німеччину по боці Заходу в спільному фронті проти московської загрози, чи покласти свої надії на те, що велика Росія триматиме в шаху Німеччину?!

З цього останнього питання й випливає французька обережність в справі розподілу СССР, в справі визволення поневолених народів, а між ними й України. Україна? — Неясне поняття для француза. Ясне одне: відділення її від Москви послаблює імперію, яка одинока загрожує Німеччині.

В зв'язку з цим вістка про намір іменувати ген. Шпайделя на фотель у Фонтенеблього — викликала велике хвилювання у Франції. Ген. Шпайдель — відомий у Парижі. Він був шефом штабу армії ген. фон Клюґе, в уяві французів він зв'язаний з тим лоскотом підкованих чобіт, що ходили по Елісейських полях і по сходах будинків, щоб арештовувати, тортурувати, розстрілювати.

Одне з комбатантських товариств видало резолюцію: визнаємо необхідність зміцнення Атлантійського пакту для оборони вільного світу, визнаємо необхідність включити в цю оборону демократичну й миролюбну Німеччину, але протестуємо проти ген. Шпайделя, бо він був високим старшиною в армії, яка окупувала Францію, яка несе відповідальність за безліч злочинів і насильств...

А тим часом ген. Шпайдель прибув до Парижу вже давніше. Історик і філософ, людина високої культури, він зумів *переконати* багатьох, що належить саме до тієї Німеччини, яка видала не Гітлера, а Гете. Він увійшов в доми паризької аристократії і сальони правлячої верхівки. Зумів здобути прихильність впливових кіл, щоб спиратись не тільки на непопулярних тут американців, але й на французів.

На сторінках „Фіґаро" забрав голос ген. Бетуар. Він змалював трагедію Франції і всієї Европи, що випливає з французько-німецьких воєн, і поставив питання: якщо німецька й французька нації не могли й не можуть одна одну знищити, то що їм залишається, як не жити поруч, коли волею долі сьогодні опинились вони в одному таборі, таборі свободи?

Коли ген. Шпайдель входить до Фонтенеблього і під зверхність французького генерала Валлюї, то що це — чергова поразка Франції, чи велика перемога історичної доцільности?

На це питання ген. Бетуар відповідає, що це — перемога. Чия? Тих мільйонів, які загинули у війнах в ім'я остаточного закінчення зненавидженої французько-німецької війни. Це перемога людей доброї волі й нарешті — французько-німецька перемога, перша після довгих віків антагонізму. Ця перемога повинна б бути перемогою всіх французів, — каже ген. Бетуар. Треба зрозуміти ресентименти тих, що зазнали страждань від німців, але треба зрозуміти й те, що дальший поділ Европи, дальша французько-німецька ворожнеча служать тільки інтересам Москви.

Ген. Бетуар пригадує, що Шпайдель був арештований не так за те, що не виконав наказу знищити паризькі мости, як за свої зв'язки з авторами протигітлерівського перевороту 20-го липня. Як гітлерівський в'язень, Шпайдель був визволений французами у квітні 1945 р. І тому ген. Бетуар закінчує:

„Ми його зустрічаємо без комплексів, бо ми були переможцями, як і німці. Ми можемо замиритись як рівні з рівними. Ми його зустрічаємо, як французи, що вітають закінчення найтрагічнішого періоду нашої історії, періоду французько-німецьких воєн".

Іменування ген. Шпайделя стало доконаним фактом.. Німецький генерал закватирувався в Фонтенеблього. Пресова полеміка затихла. Затихають і розмови, бо французи мають „здоровий хлопський розум" і вміють переходити до порядку дня над минулим. Кінець-кінцем Ляваль став по боці Німеччини, щоб мститись на Англії за її колишні перемоги над Францією, може й за те, що Наполеон через англійців виїздив з Фонтенеблього як в'язень. Зате Ляваля й розстріляли французи.

Традиції треба шанувати, але нарід сам собі вибирає традиції і усталює їх ієрархію...

О. Д-вич

М. Коць

СПРАВА „ЗАЛІЗНОГО КАПІТАЛУ"

Нема сумніву, що українська спільнота зуміла за час еміґрації здобутися на незаперечні успіхи. В першу чергу її гін до організованости дав свій повний вияв у відновленні багатьох інституцій чи організацій, зліквідованих окупантами. Ці інституції своєю безперебійною працею здобувають собі признання. Такий узагальнюючий комплімент можна висловити поважним організаціям, від молодечих почавши, через видавництва, аж по наукові інституції та їх осередки.

Подивуґідним є також наше вміння легко і без шкідливих потрясень достосовуватись до обставин. Під цим оглядом наша еміґрація, принаймеше в ЗДА, потрапила знайти користі з американського „вей оф лайф", хоч, з другого боку, вона не сприймає від'ємного налету ґодоенства. Сімейне господарювання випрацювало систему домашнього бюджету. Ба, що більше, у такому скорому часі ми звернули увагу на нашу будуччину, — і кожноденними вкладами стараємось її собі забезпечити. В такий спосіб вже від ядра нашої спільноти, від родин почавши, ми стаємо самостійними, самопевними і не боїмося злиднів чи непередбачливостей.

При цьому важливим є те, що, попри всі турботи, гро нашої спільноти живе думками про Батьківщину, цікавиться подіями на рідних землях, коментує їх, і вважаючи ЗДА за прибрану батьківщину, залишає належне, постійне місце для України. Це відноситься як до давньо-, так і до новоприбулої еміґрації.

З сказаного вище можна прийти до висновку, що два моменти визначають нашу спільноту. Перший — це фінансові можливості особистого забезпечення („секюриті") і другий — невгасаюча заінтересованість долею Батьківщини. Тому дивно, що по сьогоднішній день ця спільнота, яка посіла оті дві властивості, не призадумалися над будучністю краю. Тим більше, що самочинно напрошуються думки про невідрадне становище, в якому може опинитись Україна при наступній зміні режиму, будь то з її волі, чи силою обставин.

Так, як забезпечуємо ми наше особисте будуче заощадженими фондами, так само мали б ми діяти й у випадку забезпечення нашого народу на рідних землях. Недавній мадярський досвід як і досвід наших перших визвольних змагань вчить, що ця допомога має сягати величезних сум. Але ж організована, культурно розвинена спільнота мусить придбати і забезпечити ці фонди. Це обов'язок нашої спільноти не тільки в ЗДА, але й в усіх краях, де живуть українці, бо суми перевищують спроможності одної громади.

Попри грошові користі, розсіяна і політично розчахнена еміґрація матиме добру нагоду зцементувати свої зусилля.

Чи під силу українській спільноті у вільному світі призбирати скарбницю „Залізного Капіталу"? У 1946 році, вже по масовій „репатріяції", статистика УНРРА вказувала приблизно на 250 тисяч українців в скитальчих таборах. Там тепер залишилось менше як 40.000, тобто 210.000 еміґрувало. Приймаючи за стандарт тричленну родину і тільки одну працюючу особу, маємо 70.000 українців, спроможних пожертвувати 100 долярів, без надщерблення в їх бюджеті. Отже, сама тільки нова іміґрація в ЗДА могла б дати одноразово 7 мільйонів долярів. Але чи мало в нас є таких, що радо дали б більше? Коли ще вчислити давноприбулих з їх жертвенністю, тоді чи не спокійніше могли б ми дивитися у прийдешність нашої Батьківщини?

Справа „Залізного Капіталу" надто поважна, щоб з нею зволікати і тому вона повинна бути в нас одною з головних на порядку дня як конкретна, а не тільки дискусійна.

СОВЄТСЬКІ ПРОФСПІЛКИ ПОДАЛИ ГОЛОС

Занепокоєна численними фактами порушування законів про працю, Президія Всесоюзного Центрального Совєту професійних спілок видала в Москві комунікат, в якому читаємо: „Як показала перевірка, профспілкові комітети деяких підприємств та установ погано контролюють додержування адміністрацією трудового законодавства при звільнюванні з праці робітників та службовців і недостатньо захищають членів профспілок при порушуванні їхніх прав..." В комунікаті найвищої в СССР профспілкової установи сказано далі, що „представники профспілок, розглядаючи скарги робітників і службовців на звільнення їх з праці, часто без достатніх підстав погоджуються з наказами адміністрації про їх звільнення, внаслідок чого приймається неправильні рішення. Не зважаючи на численні випадки безпідставних звільнень трудящих, — признаються профспілкові головачі, — центральні комітети профспілок не досліджують причин неправильних звільнень, не обговорюють цих питань на своїх засіданнях і не роблять необхідних висновків..."

Своїм комунікатом Центральний Совєт профспілок ще раз ствердив, що роля совєтських професійних організацій полягає не в обороні інтересів робітників і службовців, а лише в тому, щоб спільно з адміністрацією підганяти їх до праці.

Д-р М. Дудра

З ЛОНДОНУ ДО КАПРІ

(З відвідин Европи)

(7)

Історичні пам'ятки Риму надають йому виїмкового характеру. Вони у великій мірі, побіч Ватикану, є тим магнетом, який притягає мільйони чужинецьких туристів до Італії, що грає немалу ролю в її народно-господарському балянсі. Бо ж хто не хотів би бачити решток величезного Колізею, де колись, за старoримських часів мучили християн, „Замку Ангела", руїн Палятину та Капітолю, Великого Цирку, Імператорських Ринків та термів Каракалі? Всі ці історичні об'єкти знаходяться в самому центрі Риму, що саме надає йому виїмкового характеру і рівночасно утруднює модернізацію властивого Риму.

Фактично не можна сказати, що в центрі міста немає нічого модерного. Деякі імпозантні будівлі збудовано вже в цьому столітті або наприкінці минулого. До них належать в першу чергу грандіозний монумент Емануїла, Палата Найвищого Суду, Міністерство Закордонних Справ, „Університетське Місто" та щойно по війні викінчена, ультрамодерна залізнична стація. З яким трудом будовано деякі з цих об'єктів, вистачить згадати, що при будові монументу Емануїла треба було пересувати цілу „Венецьку Паласту", в якій пізніше урядував Муссоліні.

Модернізація не торкнулась поширення головних вулиць. Фактично, крім двох широких, хоч коротких вулиць, які збудував Муссоліні, а саме вулиці Замирення, яка відкриває вид на площу св. Петра від ріки Тибру, та вулиці Імператорських Ринків, яка тягнеться вздовж руїн старoримських ринків між монументом Емануїла і Колізеєм, в центрі Риму зовсім немає ширших вулиць. До найбільш знаних вулиць зачисляються вулиця Віктора Емануїла і „Корсо Умберто", але за модерними стандартами це не вулиці, а вулички.

Такий стан спричиняє дуже тяжкі комунікаційні проблеми. У годинах, коли люди ідуть до праці і вертаються додому, у цих вуличках несамовите стовпище. Авта збиваються в безконечну чергу і трублять, хоч ніхто не може рушитися. При цьому реґуляція руху дуже слаба. Світла є лише на кількох найважливіших перехрестях, а крім цього на деяких перехрестях, і то тільки в годинах найбільшого руху, стоять поліціянти. Решта міста — це „джунґлі, в яких перемагають найсильніші". Горе пішоходові, бо на нього ніхто не звертає уваги, а авта ідуть справді шалено. Водії автомашин уважніше ставляться тільки до дітей, і тому часто прохожі відважуються перейти вулицю лише в їх товаристві.

Не краще мається справа і з публічними засобами комунікації, які властиво обмежуються тільки до автобусів, бо недавно збудована підземна залізниця має всього десять перестанків на одній лінії. В автобусах панує такий несамовитий натовп, що не один з пасажирів пропускає місце, де йому треба висісти, бо не може видістатись з натовпу, а коли і видістанеться, то дуже часто без ґудзиків.

Для італійців це мабуть нормальне явище, бо і їх залізничні поїзди завжди переповнені. Цей натовп спричинений між іншим і тим, що в Італії, подібно як у Франції і Швайцарії, скасовано недавно третю клясу. Таку модернізацію залізничного транспорту можна було б тільки привітати, але біда в тому, що замало є вагонів другої кляси, а перша кляса настільки дорога (майже подвійно), що мало хто може дозволити собі на неї. Цікаво відмітити, що в Европі вагони будують на старий зразок, тобто з переділами, в яких пасажири мусять сидіти один проти одного і з яких дуже тяжко вийти на коридор через ноги пасажирів.

Контрастом для центру міста є модерні мешканеві дільниці на периферіях, які від часів Муссоліні ростуть як гриби по дощі. Населення Риму швидко збільшується, і до того ж треба будувати нові житлові приміщення, щоб бодай частинно зліквідувати ті жахливі спелюнки, в яких жила римська бідачня. Оці ліп'янки, халупки і нори в давніх оборонних мурах Риму є справжнім чиряком на обличчі міста. Але вони тепер поволі зникають, а на їх місце приходять модерні будинки, під архітектурним оглядом навіть дуже гарні. Хоч і тут, на жаль, є темні сторінки. В Римі рідко де палять в домах, хоч в зимових місяцях тут буває таки досить холодно. При цьому нові будинки здебільша побудовані з поганої мішанини цементу і піскуватої глини, замість твердого піску, так що по кількох роках вона лупиться і обсипається. Полупані стіни, а при тому часто пообвішувані білизною, роблять зовсім не естетичне враження. Вивішування білизни з усіх вікон та бальконів є плямою для цілого Риму. На це скаржиться сама італійська преса, яка нарікає, що навіть на Квіриналі, палаці, в якому колись жили італійські королі, а тепер урядує президент республіки, висить часто білизна. Але пресу заспокоюють, що робить це служба Квіриналу, а не сам господар.

Як ми вже згадували, в Римі рідко де палять. Це пояснюється тим, що в Італії великий брак дерева та вугілля, а довіз палива з-за кордону багато коштує. І тому, коли буває зимно, італійці п'ють більше, як звичайно, вина. Ми особисто мали щастя, бо в будинку, де ми мешкали, було центральне огрівання. Але це був будинок коло площі св. Петра, в якому давніше жив прем'єр Італії, Альчіде де Ґаспері.

В Римі панує велика дорожнеча. В ресторанах годують знаменито, але й числять солоно, і тому вони в більшості порожні, хоч їх зовсім небагато в порівнянні з іншими столицями. Тут за все числять окремо. Коли ви замовите котлету, то вам поставлять на тарелі саму котлету, хібащо замовите також картоплю і ярину, за яку очевидно платите окремо. До того ж дочислюють ще певну суму за накриття стола та за обслугу, якій, понад усе начислене треба ще дати „на чай". Нам трапилось навіть таке: коли ми необачно сіли втрійку коло двох малих, зсунених столиків, то за „накриття" почислили подвійно. В Римі майже немає кафетерій, а крім ресторанів є тільки т. зв. бари, де подають всякі алькогольні напої та каву з рогаликами. Але й за таку обслугу навстоячки треба дати „типса".

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини.

М. Млаковий

ПІД ВПЛИВОМ ВЕЧОРА „ПРОСВІТИ"

Дня 22 грудня м. р., з нагоди 88-річчя заснування у Львові Тов-а „Просвіта", відбувся в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку Вечір „Просвіти", влаштований місцевим Осередком Спілки Визволення України (СВУ).

Змістовна доповідь проф. А. Загайкевича на тему „Значення „Просвіти" в" нашому національно-культурному відродженні" та цінні" спогади п. В. Мудрого, довголітнього члена та заступника голови Проводу „Просвіти", який головував на цьому Вечорі, показали присутнім ту велику й незабутню будуючу ролю, яку Т-во „Просвіта" відіграло в нашому національному відродженні і було початком усього національно - культурного та економічного розвитку нашого народу.

Мимоволі виник у пам'яті образ рідного села на Підкарпатті, типового села в Галичині на початку 1900-х рр. В ньому — дві корчми, три крамниці; все — в руках чужонаціональних лихварів. Село закабалене в боргах у корчмарів та крамарів.

Простора заля корчми — єдине місце в селі, де сходяться „газди" поговорити, а горівку вже сам корчмар підносить. Молодь бере приклад зі старших, бо де ж їй зустрітися й забавитися, як не в корчмі? П'ють на борг, бо крейцар не завжди є в кишені. Корчмар боргує і сам рахунок тим боргам веде, бо ж хіба п'яний здібний рахувати, скільки випив, скільки винен? Не встиг оглянутись, як треба продати кусок поля, щоб борги за горівку заплатити!

Корчмар був найбагатша людина в селі; в нього найбільше поля, в нього найкраща земля!

Та ось серед того п'яного безпросвіття знаходиться пара молодих ідейних сміливців-протестантів. На їх прохання до села в літню неділю приїздить із міста „пан". „Пан" у першу чергу тому, що він одягнений у чорному, а ми всі в селі — в білому, полотняному. На подвір'ї перед хатою одного з ініціяторів „пан" промовляє до зібраних, переважно молоді, „по нашому" (українському), й організується „Просвіта". Господар відступає одну зі своїх двох кімнат для Товариства. На другу неділю приїздить „пан" знову, знову щось розказує, а там знову приїхав якийсь інший „пан", привіз якісь книжечки, почитали гуртом, а потім додому стали давати в першу чергу членам...

Село приходить, слухає, читає; особливо цікавиться молодь; вона вже має де сходитися!

„Дивіться — дивіться!" — говорять люди: „усе то по-нашому, по простому, і „пан" говорить, і в книжках тих пишуть!"

Не пригадую, які зобов'язання давав той, хто вступав у члени „Просвіти", бо я був тоді ще хлопчиком. Але добре пам'ятаю одне із них, це — тверезість: не пити горівки!

Село загуло, поділилось. Просвітян ще малий гурток, але він міцний, він зцементований ідейністю. Проти нього темнота під проводом „газд"-п'яниць. „Що тут ці молодяки нас старих будуть вчити?!?" На просвітян нападають, наб'ють, їм вибивають вікна, але сміливці тримаються, їх число збільшується і, нарешті, здорове перемагає.

Через кілька років по середині села появляється перша громадська будівля: члени „Просвіти" звезли трохи дерева і власними силами збудували „Будинок Просвіти". Там була вже простора кімната-читальня, була кімнатка для бібліотеки, була й бічна кімната з окремим входом для ...кооперативи! Зорганізовано теж Т-во „Січ".

А ще через кілька років, незадовго перед І-ою світовою війною, закрилися: приватна крамниця в сусідстві кооперативи та одна корчма і попит на горівку упав! Вісім хлопців із села вже вчилися в українській гімназії в Перемишлі. Село стало українським.

Війна загальмувала цей просвітянський рух, але після її закінчення він буйно розрісся, не дивлячись на перешкоди з боку польської влади. На тих місцях, де були колись приватні крамниці та корчми, зазеленіли буйно картопля, капуста тощо. В селі вже були дві кооперативні крамниці, молочарня, поширений будинок „Просвіти" з чималою бібліотекою, драматичним гуртком та хором. Хор і гурток їздить з виступами до сусідніх сіл, колись москвофільських, звідти гуртки приїздять до нас. Не бути членом „Просвіти", ще й до того хлопцеві чи дівчині, стало соромом!

Галицьке село своїми виходцями — інтеліґенцією сільського походження заливає галицькі містечка та міста, які раніше мали, здебільша польсько-жидівський характер, воно українізує їх.

„Просвіта" стала найпопулярнішою організацією. Куди б не мандрував українець, залишаючи Батьківщину в пошукуванні кращої долі, він усюди „бере" зі собою „Просвіту". І як тільки він осів у новій батьківщині, він садовить там і свою рідну „Просвіту".

Тому стає зрозумілим, чому „Просвіта" так поширилась по цілому світі, куди доля загнала українців. І про той зріст її так у краю, як і за його межами, про диференціяцію праці „Просвіти" та її філій, про розмах її видавничої діяльности розповідають приявним на Вечорі його головуючий та прелеґент.

Відомості про „Просвіту" продираються через царсько-російську залізну куртину й на Зелену Україну. Там теж відбувається стихійний народницько - освітній рух, але прийняти організовано - юридичну форму не дозволяє йому поліційний режим „всероссійскаво" жандарма. Та, як тільки цей режим затріщав у 1905 р., культ-освітній національний рух і на Великій Україні зразу ж почав оформлятися під назвою Т-ва „Просвіта". Чорносотенна реакція швидко майже ліквідувала його, але в роки відновлення Самостійної Української Держави (1917-20) „Просвіта" швидко поширилася по всій Україні, було створено її Центр у Києві, отже, вона набула загально українського характеру.

Мимоволі виникає питання: Чи наші збройні визвольні змагання досягнули б тієї сили, якої вони набрали в роках 1917-20, коли б не попередня діяльність „Просвіти"?

Червоний московський окупант, нерідко з допомогою нашого несвідомого елементу знищив „Просвіту" на Батьківщині. Але вона існує у вільному світі. Десь у розпорошеному стані по тому світі є й деякі документи про історію „Просвіти". Не встиг ворог понищити й усього її провідного та низового активу, який велику частину тієї історії зберігає у своїх недовговічних архівах - головах.

Наближається 90-річчя „Просвіти", залишилось часу дуже мало, бо лише нецілих два роки. Як зустрінемо цю річницю, як вшануємо Ювілята, ще живих його учасників та пам'ять про тих, відомих і невідомих ідейних працівників „Просвіти", які з самопосвятою вирвали наш народ із темряви до нового життя?

Чи не було б доцільним уже зараз, не гаючи часу, створити хоча б у Ню Йорку Комітет „Просвіти", який занявся б цією справою? Цей Комітет мали б створити організації та особи, яким ця справа є дорогою. Він повинен би зайнятися виданням до дня Ювілею „Історії „Просвіти", зібравши та обробивши відомості так від дієвих „Просвіт", як і розкидані по різних виданнях та від ще живих діячів „Просвіт", така „Історія" була б найкращим подарунком Ювілятові.

Глибоко вір'ю, що такий почин привітають і сприятимуть його успіхові діючі Т-ва „Просвіти" у вільному світі, бо це вони є часткою тієї історії. Його привітає й сприятиме його успіхові й наше громадянство, якого добрих 80% було так чи інакше з „Просвітою" зв'язане, а багато-багато із нас свій „вихід у люди" цій „Просвіті" завдячують. Вір'ю, що не забули цього і, по змозі, Ювілятові відвдячаться.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Загальні Збори ОбВУА.

Річні Загальні Збори Відділу Об'єднання б. Вояків-Українців в Ню Йорку відбулись в залі Літературно-Мистецького Клюбу в дні 19 січня ц. р. Відкрив Збори голова Відділу ген. О. Загродський коротким вступним словом, в якому згадав померлого в діловому році полк. Куликівського, що його пам'ять приявні вшанували повстанням з місць. Далі, відчитав подяку през. УНР в екзилі, д-ра Ст. Витвицького за надіслане йому з нагоди його ім'янин привітання. На пропозицію ген. О. Загродського вибрано одноголосно головою зборів п. Дмитра Галичина та секретарем інж. А. Зубенка. Д. Галичин, подякувавши за довір'я, пригадав, що це саме трирічні роковини смерти кол. президента УНР Андрія Лівицького та що в цих днях святкується роковини славних дат 22-го січня. — Розпочинаючи звітування, ген. А. Загродський признав, що ділову роботу керівництва Відділом здебільша виконував із самопосвятою чотирикратний заступник голови, д-р Іван Козак. Цей останній, у докладному звідомленні, дав образ Відділу за останній рік. Зокрема звітував про власну діяльність, як заступник голови і референт суспільної опіки. Він виступав від Відділу на похоронах померлих Побратимів, заступав Відділ на принагідних святкуваннях інших організацій, проводив засіданнями Управи під час неприсутности голови та переводив листування. Зокрема, зорганізував вечір під назвою „Вояцький оселедець", що дав Відділові чистого прибутку $80.86. У ділянці Суспільної опіки д-р Козак зорганізував і перевів збіркову акцію на Дар українському воєнному інвалідові на р. 1955/56, яка в сумі принесла $963.21. Ця акція охопила публічну збірку під церквами в Ню Йорку та розісланих 350 лист. Таку акцію започатковано в листопаді 1956 р. й вона дала досі $310. Звітодавець навів усі організації й окремі особи, що жертвували від себе або зібрали на листи квоти вище $20. У звітовому році дано допомогу двом членам Відділу. — Після того, як секретар Відділу В. Косаревич - Косаренко признав, що внаслідку умовин його праці й помешкання він не мав змоги ближче присвячуватись праці у Відділі, скарбник п. І. Винник ствердив, що касовий прибуток у звітовому році виказав квоту $481.71. Між видатками поважну квоту становила заля на сходини, бо $155.00. Сальдо на день Зборів — $40.20. Культурно - освітній референт, ред. І. Кедрин звітував, що за минулий рік дано 8 доповідей і влаштовано одну вечірку. Дано такі доповіді: в січні 1956 р., ген. О. Загродський — Січневі роковини і Зимовий Похід; в лютому, І. Кедрин — Співіснування чи третя світова війна; в березні Нестор Король — Незалежність Сибіру у зв'язку з українською революцією; 21 квітня — товариська вечірка; в травні полк. А. Валійський — Роля армії УНР у битві за Варшаву у 1920 р.; в червні Іван Лютий-Лютенко — Мароккanський визвольний рух і українська еміграція; у липні, серпні й вересні була перерва; у жовтні Нестор Король — Проблема Китаю й визвольна боротьба України; у листопаді І. Кедрин — Роковини Листопаду й трагедії під Базаром; у грудні Яків Удич — Спомини з подорожі до Югославії. Робиться заходи, щоб на майбутнє запрошувати доповідачів також з Нюарку й Филаделфії. — Організаційний референт О. Круглий подав, що на день Зборів було у Відділі 105 членів. Полк. А. Валійський ствердив від Контрольної Комісії активність Відділу й корисну діяльність Управи, особливо в умовах надзвичайної віддалі, що ділить різних членів Відділу від місця сходин та дуже складних умовин праці й життя. Після одноголосного признання абсолюторії уступаючій Управі, обрано на внесок Комісії-матки так само одноголосно таку нову Управу: голова — сотник д-р Іван Козак, заступник голови ген. шт. полк. Аркадій Валійський, секретар — сотн. інж. Д. Дмитренко, культурно - освітній референт — ред. Іван Кедрин-Рудницький, організаційний референт сотн. О. Круглий, скарбник — пор. Іван Винник і член Управи сотн. І. Мирошниченко. Контрольна Комісія: ген.-пор. Олександер Загродський — голова та інж. О. Гладишовський і полк. Ю. Богун де Лара — члени, а хор. інж. А. Зубенко — заст. Товариський Суд: Дмитро Галичин — голова, пор. д-р Гр. Ничка й чет. д-р Степан Ріпецький — члени. Рішено відновити участь делеґатів Відділу в Об'єднаному Комітеті українських організацій м. Ню Йорку, Відділ УКК, куди обрані: сотн. І. Лютий - Лютенко і інж. Красоніс, а заступниками майор Гр. Маслівець і сотн. І. Шпаківський. Наприкінці вирішено кілька актуальних справ. Ухвалено вислати привітання від Зборів д-рові Ст. Витвицькому та Українській Національній Раді з нагоди її 4-ої сесії. Відспіванням Національного Гимну закінчено надзвичайно ділові Збори, в яких взяли участь 39 членів і 1 гість.

РЕЗОЛЮЦІЇ НТШ В ЗДА

Прийняті Загальними Зборами в Ню Йорку, дня 26 січня 1957

Загальні Збори Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА:

1. Підіймають новий протест проти знищення академічної свободи в Україні та проти фальшування текстів й ідеології творів чолових українських письменників, зокрема Івана Франка, — та закликають Історичну й Філологічну Секції утворити спеціяльну Комісію для ствердження усіх фальсифікатів і їх публікації в англійській мові для предложення Державному Департаментові до відповідного використання і протесту в ЮНЕСКО.

2. Висловлюють глибоку подяку Українському Конґресовому Комітетові і провідним українським організаціям за уділені допомоги, підкреслюючи водночас, що ці допомоги є несумірні до значення української науки в нашій визвольній боротьбі.

3. Висловлюють щиру подяку і признання Українському Народному Союзові та Редакції „Свободи" за надрукування власним коштом 166 тому „Записок НТШ" (Франківський Збірник).

4. Висловлюють сердечну подяку всім фундаторам і жертводавцям, які в ході останніх двох років виявили патріотичне зрозуміння для продовження традиції НТШ у вільному світі, зокрема д-рові М. Сімяновичеві в Шикаґо, д-рові В. Стефураковi в Шикаґо, д-рові В. Гординському в Норт Дакота, Вп. Платонові Стасюкові в Ню Йорку.

5. Апелюють до всіх організацій і громадян прийти з матеріяльною допомогою НТШ, його Університетові Українознавства і видавничій діяльності, звертаючи увагу на важкий матеріяльний стан, в якому находиться незалежна українська наука у вільному світі.

6. Закликають Управу започаткувати заходи для скликання чергового Конґресу українських науковців на еміграції.

7. Звертають увагу Секціям, що від майже двох десятиліть дійсне членство НТШ не було доповнюване чужинцями, заслуженими для українознавства а це спричиниє втрату для української науки.

СТВОРЕНО УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВО - ІСТОРИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Щойно тепер інформують, що 16-го грудня 1956 р. в Трентоні, Н. Дж. засновано Український Військово - Історичний Інститут (УВІІ), який поставив собі за завдання: „збирати, впорядковувати, досліджувати і публікувати матеріяли з історії збройних змагань українського народу за державну незалежність". Директором Інституту обрано полк. К. Дацько, а секретарем п. Ю. Сенько.

● **У річці Східній** в Медисоні, Коннектикат, виловлено труп 46-річного письменника Джорджа Сессіонса, який зник два місяці тому. Шеф поліції заявив, що письменник правдоподібно сам втопився, бо на трупі немає слідів якогось насильства.

ФОНД „ВЕСЕЛКИ"

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд і передплату дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 33.

	Передплата	Пожертва	Разом
Н. Луцишин, Рачестер	1.00	1.00	
Н. Н., Торонто	5.00		
З. і Т. Доманчук, Монтреал	4.00		
В. Матвик, Алендейл	4.00		
В. Корішовський, Ст. Катерінс	4.00		
А. Дідиловський, Гілсайд	4.00		
І. Сліпець, Клівленд	4.00		
І. Ляскевич, І. Шикаґо	2.00		
В. Таланчук, Нюарк	2.00		
М. Бутковська, Джерзі Сіті	2.00		
В. Скібіцький, Шикаґо		4.00	
В. Пеленський, Ню Йорк		3.00	
І. Шпигулець, Балтімор		3.00	
П. Корженівський, Пітсвіл		3.00	
А. Душнік, Бронкс		3.00	
С. Андрусишин, Бріджпорт		3.00	
Н. Вдрій, Стретфорд		3.00	
Л. Муляр, Н. Арлінґтон		2.00	
В. Паньків, Бронкс		2.00	
І. Баланецький, Шикаґо		2.00	
П. Ганута, Тіммінс		2.00	
І. Лопушанський, Дітрейт		2.00	
Д. Шумей, Шикаґо		2.00	
П. Слободян, Бруклин		2.00	
В. Олесницька, Нюарк		2.00	
Д-р І. Рижій, Шагрін Фолс		2.00	
Н. Монастирський, Гемтремк		2.00	
А. Рейтар, Байон		2.00	
І. Шпіло, Шикаґо		2.00	
П. Коваль, Оксфорд		2.00	
М. Козак, Ню Йорк		2.00	
Д. Кошіль, Шикаґо		2.00	
К. Панас, Ґері		2.00	
Р. Керницький, Сентрал Ісліп		2.00	
Г. Лукашевська, Бруклин		2.00	
Н. Юречків, Торонто		2.00	
М. Шипула, Асторія		2.00	
Д-р М. Рослян, Едмонтон		1.00	
В. Штиленко, Бурламак		1.00	
Н. Романів, Дірборн		1.00	
В. Глот, Джексон Гайтс		1.00	
С. Дулька, Дітройт		1.00	
М. Белців, Кліфтон		1.00	
А. Кухар, Бруклин		1.00	
Ю. Ващук, Джерзі Сіті		1.00	
Г. Лех, Вілкес Бар		1.00	
С. Козухарі, Филаделфія		1.00	
Н. Заволюк, Бруклин		1.00	
Ю. Павчак, Бруклин		1.00	
Ф. Шершанович, Когоус		1.00	
Н. Шевчук, Менвіл		1.00	
М. Яблонський, Петерсон		1.00	
А. Семчук, Шикаґо		1.00	
Г. Матуриняк, Амгерст		1.00	
В. Моран, Савона		1.00	
А. Данильчук, Бруклин		1.00	
П. Федишин, Гемден		1.00	
М. Гарасимів, Добс Фері		1.00	
І. Ковбаса, Боффало		1.00	
І. Патуляк, Джерзі Сіті		1.00	
В. Осідач, Дірборн		1.00	
М. Ничай, Бостон		1.00	
О. Крук, Мілбурн		1.00	
І. Соломон, Сайрс		1.00	
І. Хомик, Ірвінґтон		1.00	
І. Шиян, Питсбурґ		1.00	
І. Меронек, Вен Дайк		1.00	
Ф. Крохмалюк, Онейда		1.00	
С. Коноба, Нюарк		1.00	
П. Пітула, Елизабет		1.00	
М. Бахусович, Бронкс		1.00	
А. Яремий, Пітсфілд		1.00	
А. Жук, Балтімор		1.00	
П. Сумик, Фултон		1.00	
Е. Котелець, Ню Йорк		1.00	
І. Зубик, Ошен Сіті		1.00	
Е. Мурований, Мілвіл		1.00	
С. Ревак, Йонкерс		1.00	
І. Слободян, Ірвінґтон		1.00	
В. Попаца, Нюарк		1.00	
Г. Попаца, Нюарк		1.00	
І. Докторук, Морістаун		1.00	
А. Беднарчик, Менчестер		1.00	
В. Трозко, Редвуд Сіті		1.00	
І. Даведчук, І. Тавнтон		1.00	
В. Дворчин, Белроуз		1.00	
М. Осадчук, Бруклин		1.00	
Т. Ховай, Олд Фордж		1.00	
Г. Дроздовський, Ню Йорк		1.00	
М. Марущак, Рачестер		1.00	
Е. Білецький, Ню Йорк		1.00	
Д. Верета, Рачестер		1.00	
Н. Мирон, Ансонія		1.00	
Д-р М. Грамчук, Дітройт		1.00	
В. Ільницький, Балтімор		1.00	
В. Антош, Брістоль		1.00	
І. Кербецький, Питсбурґ		1.00	
Н. Волошинович, Елизабет		1.00	
М. Януш, Ню Йорк		1.00	
Н. Заяць, Линдгурст		1.00	
М. Гулячок, Джонсон Сіті		1.00	
Д. Косович, Бруклин		1.00	
П. Мазурчак, Рачестер		1.00	
Р. Волчук, Кю Гарденс		1.00	
Д. Голубець, Йонґставн		1.00	
І. Лобур, Бруклин		1.00	
І. Шемела, Блейклі		1.00	
М. Шляхтиченко, Бруклин		1.00	
М. Боднар, Торонто		1.00	
І. Гнатюк, Гартфорд		1.00	
М. Овсіюк, Спрінгфілд		1.00	
Г. Мокроусов, Петерсон		1.00	
А. Цебак, Ґері		1.00	
Т. Присташ, С. Бавндбрук		1.00	
К. Миронюк, Бруклин		1.00	
Н. Дяків, Рачестер		1.00	
М. Гос, Геркімер		1.00	
М. Цюпка, Геркімор		1.00	
Разом	$ 32.00	$ 144.00	$ 176.00
Раніше проголошено	$ 5,681.90	$ 3,947.25	$ 9,629.15
Разом все . . .	$ 5,713.90	$ 4,091.25	$ 9,805.15

З Наукових Конференцій УВАН у ЗДА

ДОПОВІДЬ ПРОФ. ДЖОРДЖА КЛАЙНА: „З НЕДАВНЬОЇ ПОДОРОЖІ НА УКРАЇНУ І ДО СССР".

Дня 30 грудня 1956 року в Ню Йорку відбулася конференція УВАН у ЗДА, на якій професор Колюмбійського Університету, д-р Джордж Клайн розповів про своє перебування на Україні, в Москві й Ленінграді. Голова УВАН у ЗДА, проф. М. Ветухів, представив доповідача, як ученого, професора філософії, що має спеціяльний інтерес до проблем совєтської філософії.

Професор Клайн у своїй доповіді висвітлив кілька сторін життя сучасної України, що їх він спостеріг під час свого короткого перебування. Свої спостереження проф. Клайн зосередив, головним чином, на культурному житті, зазначивши, що Київ справляє враження великого культурного центру.

Професор відвідав Собор Св. Софії і Св. Києво-Печерську Лавру, винісши враження, що релігійність міцно живе в народі. В Лаврі тепер перебуває понад сто монахів, з одним з них проф. Клайн мав розмову на філософські теми і, зокрема, порушив проблему ідеалізму й матеріялізму. Співрозмовник - монах стверджував, що він є ідеалістом. У Лаврі проф. Клайн бачив багато прочан. З розмов з ними з'ясувалось, що деякі з них прибули за сотні кілометрів, мали з собою торби з харчами. Церкви відвідують не тільки люди старшого віку, але й молодь: професор Клайн 6—7 разів заходив до церков Москви й Ленінграду, бачив у них повно людей різного віку, мало було лише підлітків. У Ленінграді він був свідком масового хрещення немовлят: одночасно хрестили до 50 малих, стільки ж чекало черги.

Розповідаючи про свої враження від мистецького життя в Києві, проф. Клайн сказав, що він кілька разів був у театрах. Він бачив балет „Сорочинський ярмарок" у виконанні артистів з міста Сталіно. Танки, костюми, музика — все було на високому рівні. Також він був на виставі українського драматичного театру з Харкова. Бачив п'єсу „Людина шукає щастя", в якій було порівняно мало пропаґанди, а трактовано проблему батьків і дітей, загально-людські почуття й переживання. Побував проф. Клайн і в київському цирку, де саме були ґастролі артистів з комуністичного Китаю. Був він на лекції в Плянетарумі: було там багато слухачів. Після лекції проф. Клайн докладно говорив з робітником, який виявив великий інтерес до астрономії.

Проф. Клайн спостеріг, що на Україні триває процес русифікації. Хоч всі вивіски й оголошення є українською мовою, та на вулицях чути російську мову. Київ вразив його красою природи, гарною, порівняно до інших совєтських міст, архітектурою, і розкішними квітниками. Місто є досить упорядкованим, хоч часом недалеко від центру трапляються будинки, що конче потребують ремонту.

Проф. Клайн оповів також про відвідини колгоспу, розташованого недалеко Києва, де він був разом з групою бельгійських туристів. Працюють у колгоспі здебільша жінки. Робітників припадає на одиницю площі приблизно в десять разів більше, ніж в Америці. На думку доповідача це, очевидно, пояснюється недостатньою механізацією сільсько - господарських робіт. Комічний випадок, що стався з туристами, свідчить про організацію праці: туристи прибули до колгоспу на автобусі, потім вилізли з нього й оглядали колгосп. Шофер не повернув заздалегідь автобусу, а почав це робити, коли всі туристи вже знову сіли до автобусу. При тому автобус загруз, туристів просили висісти, коли й це не допомогло, то знялась велика суєта, послали по трактор і врешті витягли автобус, на що пішло коло двох годин. При огляді свинарника всіх туристів вразила величезна кількість мух.

Проф. Клайн відзначив помітну різницю між селами України й Росії: він зауважив, що хати українських селян чисто помазані, віконниці завжди свіжо пофарбовані. В той же час російські селища вразили його дерев'яними невпорядкованими хатами. Про одне селище недалеко Ленінграду він сказав, що йому воно нагадує Америку піонерських часів.

Розповідаючи про своє перебування в Москві й Ленінграді, проф. Клайн сказав, що він мав розмови з викладачами філософії і студентами. Серед студентів спостерігається цікавість до життя закордоном, до західньої літератури, до філософії. Викладачі філософії у розмовах виявили свою відрізаність від сучасних західніх ідей, а одночасно і намагання критикувати так званих „буржуазних філософів".

Щодо спостережень над побутовими умовами, то проф. Клайн згадав, що він мав нагоду побувати у двох приватних приміщеннях у Ленінграді. В обох випадках вразила тіснота: родина з 5—6 осіб живе в одній кімнаті. В одному з приміщень, що їх він бачив, кухнею і вбиральнею користуються три родини, що складає 22 особи. У кухні газова плита з трьома пальниками — по одній на кожну родину. У другому приміщенні на кухню припадає 5 родин. Лазничок у обох приміщеннях нема. Чимало людей у розмовах нарікали на житлову кризу, зокрема висловлювали невдоволення з того, що великі гроші витрачаються на будування розкішного метро (підземки), а житлове будівництво занедбано.

Доповідач показав авдиторії кольорові листівки Києва, привезені з України, а також свої фото, зроблені в Києві, Ленінграді, Москві і Празі, а також у дорозі.

Л. Д.

ОЛЕГ ГОНЧАРЕНКО — ЧЕМПІОН ЕВРОПИ

На стадіоні „Бішлет" в Осльо, у Норвеґії, 4-го лютого відбувся заключний день чемпіонату Европи із швидкістю бігу на ковзанах. З бігу на дистанції, в одній парі зустрілилися Олег Гончаренко, українець, і К. Юханнесен, норвежець, найбільш імовірні претенденти на золоту медалю. Першим перебіг лінію фінішу Юханнесен з вислідом 16 хвилин 48.2 секунди, друге місце зайняв Гончаренко з вислідом 16 хвилин 56.8 секунди. Але в підсумку змагань з суми чотирьох дистанцій перше місце здобув Олег Гончаренко, набравши 190,300 вічка. Нового чемпіона Европи увінчали лавровим вінцем і нагородили золотою медалею. В місті Ерстенсунді, в Швеції, відбудеться цими днями чемпіонат світу з бігу на ковзанах.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і спільниками 18 мільйонового майна організації.

СТРАЙК ПОРТОВИХ ВАНТАЖНИКІВ

Страйк портових вантажників, що його сподіваються закінчити вже найближчим часом, охопив не тільки північно-східні, але теж південно-східні американські порти. На фото: спаралізований страйком филаделфійський порт із собакою, що йому його власник завісив на шиї свою пікетувальну таблицю.

Пітерсон предложив Конґресові плян Цивільної Оборони

Вашинґтон. — Директор Цивільної Оборони Вел Пітерсон предложив Конґресові плян Цивільної Оборони, згідно з яким федеральний уряд мав би видати на допомогу стейтам впродовж найближчих п'ятьох років 533.-885,000 долярів. Цей плян склав Пітерсон в порозумінні з президентом Айзенгавером. Щоб осягнути „кращий протилетунський оборонний плян" Пітерсон пропонує: 1. Змінити закон в тому дусі, щоб за протилетунську оборону відповідали спільно федеральний уряд і всі стейтові уряди, бо досі Адміністрація Федеральної Цивільної Оборони мала тільки координувати протилетунські дії стейтових цивільних оборон. 2. Федеральний уряд мав би допомагати стейтам відповідно до потреб окремих стейтів в розмірі від 50 до 90 відсотків, бо досі федеральна допомога могла становити тільки 50 відсотків в порівнянні до стейтових видатків. До 1962 року мали б видати працівникам протилетунської оборони 1,500,000 автоматичних „порадників" в справі радіяції та 5,000,000 дозометрів, а також газові маски.

Голл заперечує вістку про свою кандидатуру на нюйоркського губернатора

Бінґгемтон, Н. Й. — Колишній голова Республіканського Крайового Комітету Ліонард В. Голл перервав свій відпочинок на Флориді і вже чотири дні виголошує промови в північній частині нюйоркського стейту. На пресовій конференції на летовищі в Бінґгемтоні, Н. Й., Голл сказав, що „ще досі поважно не думав про те, чи старатися про кандидатуру на губернатора Ню Йорку в 1958 році". Але місцеві республіканські провідники не дали себе переконати в тому, щоб ця Голлова поїздка не була в зв'язку з його майбутньою кандидатурою. Досі Голл ніде й ніколи не заперечував, що він буде протиставитися теперішньому демократичному губернаторові Авереллові Гарриманові восени 1958 року. В промові до молодих республіканців Голл заявив був, що стейти Ню Йорк, Ню Джерзі і Коннектикат в більшості голосували за Айзенгавера під час останніх виборів, але, покищо, їхнім губернаторами є демократи.

Пропонують збільшити відсотки від ощадностевих бондів до 3.25

Вашинґтон. — Департамент скарбу звернувся з просьбою до Конґресу про збільшення відсотків від ощадностевих бондів до 3.25 відсотка. Досі державна скарбниця платила від бондів по три відсотки річно, і надалі вона буде платити так само від старих бондів, бо збільшення відсотків відноситься тільки до тих бондів, які продані після 1-го лютого цього року. Голова Конґресової Комісії Способів і Метод конґресмен Дж. Купер вніс вже відповідний закон в цій справі, і в найближчий четвер почнуться переслухання. Одночасно департамент скарбу пропонує, щоб нововидані бонди були видані на коротший реченець, бо тільки на 8 років і 11 місяців, замість теперішніх 9-ох років і 8 місяців. Також, згідно з новим законопроєктом, власники нових бондів зможуть діставати більші суми за них, коли будуть їх вчасніше продавати. Представник департаменту скарбу вияснює, що для власників давніх бондів не буде кориснiше їх продавати та купувати нові бонди.

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

Демократи підтримують Ботлера і його Дорадчий Комітет

Сан Франсіско. — На зборах Демократичного Крайового Комітету його голова Пол Ботлер мав подвійну перемогу: 1. Комітет висловив йому „повне довір'я, щиру вдячність за його провід та дальшу підтримку на тому становищі". 2. Крайовий Демократичний Комітет прийняв резолюцію, згідно з якою найменований Ботлером Дорадчий Комітет має право формулювати політику партії в часі між конвенціями. Проти Ботлера голосували тільки два члени Крайового Комітету зі стейту Кентокі, губернатор якого А. Б. Чендлер є противником Ботлера. Ботлер найменував був 27-го листопада 20-членний Дорадчий Комітет, до якого належали, між іншими, колишній президент Геррі С. Труман, пані Ф. Д. Рузвелт, нюйоркський губернатор Аверил Гарриман, та демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон. Але деякі визначні члени цього комітету не взяли участи в його праці, вважаючи, що політику Демократичної партії мають визначувати демократичні члени конґресу та існуючий Демократичний Крайовий Комітет.

В домі старців під час пожежі згинуло понад 50 осіб

Воррентавн, Мо. — В домі для старших хворих осіб у віці від 50 до 99 років несподівано вибухла пожежа, яка впродовж 15 мінут знищила цілу будівлю — Рятункова акція вже була майже неможлива, бо гарач не здозволяла зблизитися до кімнати. Керівник і власник цього дому Вудро О'Соллівен заявив, що в пожежі згинуло від 55-ох до 75-ох пацієнтів". В будинку під час пожежі було 149 хворих і копо 75 відвідувачів, бо це була неділя. Все ж таки пожежники та люди з містечка рятували людей, наражаючи своє життя. Коли вже не можна було приступити до кімнати, тоді розкладено килими на подвір'ї, на які через вікна вискакували пацієнти. Власник цього дому Солліван веде його вже два роки і не може знати, що спричинило цю пожежу. В будинку не було печей для огрівання, бо його огрівали при допомозі пари, яка йшла з недалекої електрівні.

● **Капітан Пол Р. Уферман**, кол. заступник американського військового атташе у Москві, що його видалив совєтський уряд буцімто за ведення шпигунської роботи, прибув із дружиною до Західнього Берліну і, прийнявши журналістів, рішуче заявив, що ані він, ані лейтенант Вільям Луїс, якого видалено разом з ним, ніколи жадним шпигунством не займалися і ніяких військових об'єктів у Ленінграді не фотографували. В СССР, заявив він, іде тепер зааранжована згори кампанія проти „американських шпигунів", яка має на цілі викликати серед москалів атмосферу гістерії. Американський старшина переконаний, що робиться це для того, щоб відвернути увагу своїх громадян від викривання совєтських шпигунів на Заході.

Спорт

НА ДОБРІЙ ДОРОЗІ...

СК „КРИЛА" — „МАРУНС" 2:1

СК „КРИЛА" — „РЕМС" 1:0

Шикаґо, 10 лютого. — Після того, як на четверо змагань „Крила" мусіли задовільнитися трьома ремісами, в двох черговіх зустрічах сумівська команда здобула дві цінні перемоги. Поправлене відношення точок (9:3) висунуло „Крила" в першу трійку, де головним фаворитом являється покищо „Атлас" (11:1). Найближча зустріч нашої сімки з „Вайкінґс" (9:3) вирішить, мабуть, хто з цих двох кине виклик блискавичним мексиканцям, щоб самому перебрати перше місце у фініші до мети.

В змаганнях з „Марунс", при бездоганній грі цілого складу, головними будівничими перемоги стали П. Надзікевич, Ю. Куляс і Я. Скочиляс. Перший з них вже в 2-ій хв. прецизійно використовує вільного із 20-ки посилає „бомбу" в сітку противника. Юліян Куляс, стрілом з карного копу припечатав потім вислід зустрічі. Я. Скочиляс певними заграннями на воротах зберіг цей вислід в користь „Крил" до останньої секунди, виловлюючи всі стріли (крім одного не до оборони), а в одному випадку бравурно оборонив одного майже 100-процентового ґоля.

Зустріч з „Ремс" визначилася легкою перевагою „Крил", де оборона М. Скочиляс — Я. Литвин, успішно знівечувала всі аґресивні заміри противника. І цим разом знову Ю. Куляс здобуває ворота, ще в першій половині. Досьогодні записав він на свій рахунок 4-ро, по одних у 4-ох змаганнях, в тому троє з них децидувало відношення точок. Стрілова диспозиція нападників „Крил" є слабшою сторінкою команди й, оскільки вона не поправиться в дальших змаганнях, може мати від'ємне відношення в остаточному точкуванні.

В-р.

Посмертні Згадки

АНДРУСЬ КОМАР, довголітній член Б-ва св. о. Николая, Відд. 225 УНСоюзу в Делойз, Мо., помер 1-го січня 1957 р. в 69 р. життя. Покійний був родом з Бропинці, пов. Дрогобич, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Анну, 3 синів Івана, Михайла, Андруся і дочку Катерину, 2 внуки і 2 братів Гриня й Івана. Похорон відбувся 6-го січня при участи Родини, Членів і Знайомих з погр. заведення до кат. Церкви а відтак на цвинтар. — В. И. П.!

Ф. Комар, секр.

ГРИГОРІЙ ГРИЦКІВ, довголітній член Відд. 239 УНСоюзу у Филаделфії, упокоївся в Бозі дня 3-го лютого 1957 р., проживши 72 роки. Покійний походив зі села Подусів, пов. Перемишляни. Полишив в смутку дружину Евдокію, четверо дітей, 9 внуків і 2 сестри Параскевію і Евдокію. Похорон відбувся 7-го лютого до Катедри, а відтак на Факс Чейс при участи Родини і Знайомих. — В. И. П.!

• РОЗШУКИ •

Анна Варанецька пошукує свого брата — ВАСИЛЯ БАРАНЕЦЬКОГО з села Стара Ропа. Маю для нього відомості. Хто знав би про нього або він сам прошу писати на адресу:
ANNA PAVELISH
282 Coraopolis Road
Coraopolis, Pa.

Пошукую Зофію МИСЬКІВ (рік нар. 1932) і її сестру Домінію (рік нар. 1937) з села Ісаї, пов. Турка. Маю відомості від їх родичів. Хто знав би про них або вони самі, прошу писати на адресу: Mychajlo MYSKIW, 157 Chadwick Ave., Newark, N. J. — Tel. BI 3-2529.

АННА ВОЛЯНСЬКА-ГРИГОРІВНА пошукує свого стрийка ІГНАТА ЛИТВАКА-БАНЬКОВИЧА з села Вілич Горішний, пов. Самбір, Західна Україна. В Америці перебуває з перед першої світової війни і правдоподібно проживає в Cleveland, Ohio. Хто знав би про нього або він сам прошу писати на таку адресу:
MYKOLA WOLOSHYN
608 Glenwood Ave.,
Ambridge, Pa.

Пошукую Василя БІЛОУСА Ілліновича (правдоподібно з Волині) нар. 1919 р. Маю для нього відомості про родину. Хто знав би про його місце перебування або він сам, прошу написати: Ivan KOBASOWSKYJ, 821 Grove St. Elizabeth, N. J.

Марія ГІРЧАК, дочка Михайла з села Топільниці, пошукує свого стрийка Івана ГІРЧАКА або його родину, який вже від довшого часу перебуває в Америці. Хто знав би про них або вони самі, прошу зголоситись на адресу: J. WYDZAK, 417 Warburton Ave. Hastings — on — Hudson. New York.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

ТАРЗАН, ч. 3818. Найближча мета.

Тарзан скочив на поклад, обернувся навколо осі і, піднявши свій кортик, поклав на землю чимало напасників.

Після того, тиснений на малому кораблі своїми уз'язнювачами, він видрапався вгору.

Але морські розбійники, розлютовані в своїм рішенні, вхопили за смертоносну пальну зброю!